

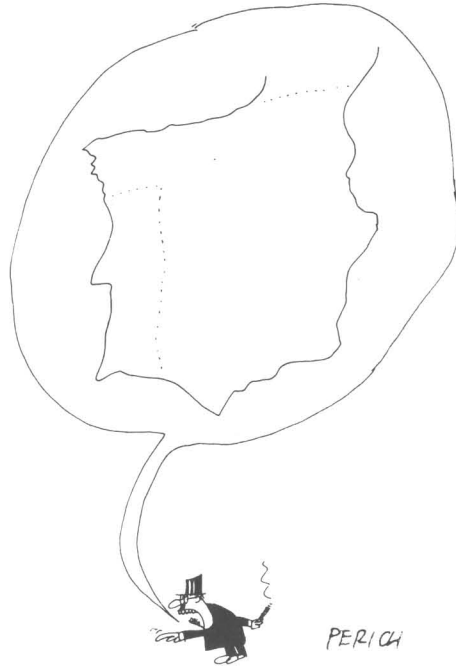
Pas a desnivell

El marxaire nacional

L'atemptat contra el president Reagan ha produït commoció a tot el món, tal com era de preveure. Una de les primeres providències de l'administració americana fou avisar els països amics i aliats que la política exterior dels Estats Units no canviaria.

Tots els governs han estudiat les repercussions del fet, i seria estrany que l'Estat central que ens porta passés per alt l'oportunitat de considerar que l'intent de magnicidi pot servir per a harmonitzar més l'autonomia a Catalunya. Ben estudiada, qualsevol cosa que s'esdevingui aquí o a fora pot ésser útil per a obtenir uns resultats prèviament perseguits. El cop militar, la secada del sud de la Península, el terrorisme al nord, la guerra civil d'El Salvador, la situació polonesa, la crisi energètica, el problema de l'atur, els segrestaments d'avions, el creixent tràfic de drogues, la guerra entre l'Iraq i l'Iran, l'expansionisme soviètic, la crisi del teatre, la decadència d'Occident, les inundacions de Iugoslàvia, el poc èxit de la lluita contra el càncer, els assassinats de nens negres a Atlanta, l'amenaça de l'expansió comercial japonesa, el malestar dels exèrcits haguts i per haver, el desgavell del sistema monetari, la degradació racial dels toros de toreig (que perjudica la festa), la delinqüència juvenil, el drama de la indústria pesquera... I un llarg, llarguissim etcètera que tot-hom pot ampliar si segueix amb atenció les informacions de cada dia. Catalunya no té la culpa de cap d'aquestes desgràcies, però ha de preparar-se a pagar tribut per totes elles i a fer el paper de mingo en l'inefable Estat de les autonomies. No hi val la bona conducta, el portar-se bé en un conjunt que més aviat es porta malament.

Potser ens passa com a les criatures, que quan s'estan massa quietes els grans s'alarmen i comencen a sospitar que en deuen preparar alguna. Acut a la memòria una historietta d'origen àrab, on s'aconsella que, de tant en tant, el marit pegui la dona, encara que no sàpiga per què. «La dona», conclou la història, «ja sabrà per què». Dones o criatures poden servir igualment per a la moralitat de la fauna. I, per pega, també serveix Catalunya, o la fan servir per desfogar-se. Encara que no resolguin cap problema, es queden més tranquils. A més compten amb un públic tothora disposat a aplaudir. És un públic elemental,

però agressiu, que té un concepte patrioter del patriotisme, xifrant-lo tan sols en signes externs i declarant-se fanàtic d'un passat que ignora, d'una història reinventada, falsejada, que no ha servit per a construir res que valgui la pena i en canvi ha mostrat un gran poder destructor.

Als catalans ens han reservat, amb caràcter vitalici i sense dret a dimitir, el paper del manxaire. Em permeto de recordar el personatge: el manxaire és el noi que en una obra famosa de Frederic Soler, *El ferrer del tall*, fa d'aprenent en una ferreria, és l'últim graó en l'escala de consideració social dins l'empresa. Totes les desgràcies li són atribuïdes i a cada cosa desagradable que s'esdevé, es produeix una mateixa pregunta: «Qui en té la culpa?». I la resposta no varia mai: «El manxaire!». La frase va fer fortuna, s'incorporà a les dites populars. De l'ase dels cops no se'n deia el boc expiatori (que és una traducció literal d'un altre idioma), sinó el manxaire. Els caps de família, els directors o els amos de negocis, qualsevol responsable de vides o d'hisendes, quan l'errava i calia descarregar les culpes, havia de tenir sempre a punt el seu manxaire

particular, era una peça indispensable per a la bona marxa de les males consciències.

La idea ja s'entén, però per adaptar-la una mica als mites moderns (la figura de l'aprenent tendeix a desaparèixer) podríem establir una comparança amb els especialistes que doblen les estrelles en les escenes perilloses de les pel·lícules. Quan es tracta d'afrontar una trompada forta, el protagonista és substituït per algú que, si pren mal, no pot dir que l'hagin enganyat.

La conclusió —sempre és convenient d'extreure'n alguna— és que nosaltres tampoc no ens podem queixar cada vegada que pretenen enganyar-nos. Tant si ens reserven el paper del manxaire com si ens fan servir per rebre els cops en els episodis temeraris, els hem de reconèixer una coherència i una tossuderia que no ens poden agafar de sorpresa. La pedra és sempre la mateixa i duu gravats uns símbols antics, ens els hem de saber de memòria. No pot ésser que cada vegada que hi ensopeguem ens quedem espalmats i amb un aire de desolació general. Després de tot, els manxaires, els aprenents, es feien grans i acabaven sovint establint-se pel seu compte, associant-se amb el patró vell o canviant de feina o de vocació. ● PERE CALDERS

Subscribiu-vos
per telèfon a

canigó

setmanari independent
dels Països Catalans

Trucant al
(93) 218 63 87